

- 2) забезпечити ефективний позитивний вплив на формування еколого-валеологічних уявлень майбутніх фахівців і взагалі на стан їхнього здоров'я;
- 3) надати студентам змогу побачити різні цікаві міста в Китаї;
- 4) допомогти їм не тільки заощадити гроші, бо екскурсії в КНР є недешевими, але й ще поправити своє матеріальне становище;
- 5) створити для студентів сприятливе середовище для відпрацювання ними своїх комунікативних та організаторських здібностей.

Слід зазначити, що в останні роки деякі університети зробили спробу розробити курс рекреаційного туризму, але китайським вишам ще треба пройти довгий шлях для впровадження цього курсу в навчальний процес. У цьому плані важливим кроком до системного впровадження рекреаційного туризму у ВНЗ Китаю має стати створення спеціальної організації для здійснення належного керівництва та контролю за дотриманням базових принципів у вихованні правильного ставлення до свого здоров'я та рекреаційного туризму як шляху його підтримки.

Отже, на підставі вищевикладеного можна підсумувати, що приділення значної уваги в Китаї питанням формування еколого-валеологічної культури студентів дає їм змогу підтримувати хороший стан свого здоров'я, в тому числі за допомогою застосування різних природних засобів. Слід також нагадати, що рекреаційний туризм допомагає студентам набути певних навичок ведення здорового способу життя в умовах незадовільної екологічної ситуації в країні, в тому числі шляхом оволодіння традиційними китайськими оздоровчими методиками. Крім того, зазначимо, що рекреаційний туризм, виступаючи ефективним засобом формування еколого-валеологічних культур у студентів університетів КНР, дає змогу комплексно ув'язати виконання цього завдання з іншими важливими педагогічними завданнями: цікаве проведення дозвілля, фізичне й духовне самовдосконалення майбутніх фахівців, формування в них професійно важливих якостей тощо. У майбутньому передбачається визначити перспективи творчого застосування досвіду китайських університетів з окресленої проблеми в роботі з українськими студентами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляо Цайчжи. Формування культури здоров'я у студентів вищих навчальних закладів КНР: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я) / Цайчжи Ляо. – Х., 2013. – 199 с.
2. 丛日旻, 聂东风; 大学生体质健康的发展趋向[J], 西安市, 第四军医大学学报, 2009 (2), 第184-186页.
3. 曹阳; 世界健康调查项目中国预调查的测量方法及质量评估[J], 上海市: 复旦大学, 2004 (5), 第133页.
4. 王艳, 高元衡; 健康旅游概念、类型与发展展望[J], 桂林旅游高等专科学校学报, 2007(06), 17-20页.
5. 申国卿; 高校陈式太极拳双语教材建设的时代场景与战略内涵[J], 中华武术(研究), 2012 (5), 第69-72页.
6. 郭鲁芳, 虞丹丹; 健康旅游探析[J], 北京第二外国语学院学报, 2005(03), 第66-69页.
7. 陈静, 李健; 旅游健康与健康旅游—基于旅游主体的视角 [J], 旅游研究, 2009, (04), 29-34页.
8. 陈静, 李健; 旅游健康与健康旅游-基于旅游主体的视角[J], 旅游研究, 2009(04), 29-34页.

УДК 371.134

Ху Ціїн

аспірант Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

ПОГЛЯДИ КИТАЙСЬКИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАУКОВЦІВ НА СТРУКТУРУ ТА ЗМІСТ ЕТНОЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

У статті представлено результати порівняльного аналізу поглядів китайських та європейських науковців на структуру та зміст етноестетичної культури особистості. Визначено, що цей феномен є інтегративним особистісним утворенням, що системно об'єднує в собі етноестетичні знання, навички, цінності та якості.

Ключові слова: структура, зміст, етноестетична культура, особистість, порівняльний аналіз.

Ху Цин. Взгляды китайских и европейских ученых на структуру и содержание этноэстетической культуры личности. В статье представлены результаты сравнительного анализа взглядов китайских и европейских ученых на структуру и содержание этноэстетической культуры личности. Определено, что этот феномен представляет собой интегративное личностное образование, системно объединяющее в себе этноэстетические знания, навыки, ценности и качества.

Ключевые слова: структура, содержание, этноэстетическая культура, личность, сравнительный анализ.

Hu Qiying. The Chinese and European scientists' views on the structure and content of the ethno-esthetic culture of a person. The results of a comparative analysis of the Chinese and European scientists' views on the structure and content of the ethno-esthetic culture of a person are presented in the article. It was determined that this phenomenon is an integrative personal formation, systematically combining ethno-esthetic knowledge, habits, values and qualities.

Key words: structure, content, ethno-esthetic culture, personality, comparative analysis.

Сьогодні перед кожним етносом постає важливе завдання збереження, відродження й забезпечення подальшого розвитку традиційної естетичної культури, адже народне мистецтво є важливою передумовою збереження народу як етнічної спільноти й носія унікального культурного генотипу. А тому вчені різних країн починають з кожним роком приділяти все більше уваги вивченню різних аспектів проблеми формування етностетичної культури особистості.

Як стверджує О. Березок, важливість приділення значної уваги етностетичному вихованню молоді зумовлюється також такими основними причинами:

1. Динамічний розвиток науки й техніки в сучасному суспільстві, зокрема інформаційних технологій, сприяють формуванню особливої ментальності, що відображає цінності техносфери. Однак технологічне мислення як складник цієї ментальності зорієнтоване на експлуатацію існуючих ресурсів, що наносить шкоду і людям, і навколишньому середовищу. А тому виникає потреба в переосмисленні основних пріоритетів, цінностей, ідеалів членів суспільства, пошуку шляхів досягнення успіху й гармонії на основі відчуття краси навколишнього світу.

2. Естетичний розвиток особистості, звичай, реалізується в контексті гносеологічного підходу, а естетичне виховання здійснюється засобами професійного мистецтва. Водночас виховний ефект народної естетики, естетики повсякденному житті часто недооцінюється, а тому не використовується як чинник духовного розвитку особистості.

3. Низький рівень життя значної частини населення призводить до збіднення життєвого середовища, аестетизації побуту, естетичної деградації. Водночас вирішальний вплив на розвиток культурних цінностей людини сьогодні здійснюють засоби масової інформації, які функціонують за законами шоу-бізнесу й бізнесу розваг [11].

Отже, проблема етностетичного виховання особистості дійсно набуває сьогодні особливої актуальності. Як свідчать результати аналізу наукової літератури, в ній представлено певні напрями досліджень, пов'язаних з порушеною проблемою. Так, у наукових працях було висвітлено: етнонаціональну культуру як засіб збереження традицій, цінностей, звичаїв народу та трансляції їх підростаючому поколінню (М. Захарченко, К. Касьянова, Лю Пей, Се Меган, В. Трофімов та ін.); сутність етнічної, естетичної культури і взаємозв'язок між ними (В. Андрущенко, Г. Волков, І. Кон, Г. Шевченко, Фань Вень Лань та ін.); роль естетичної культури в житті сучасної людини (М. Бахтін, Л. Губерський, І. Зайцева, І. Зязюн, М. Каган та ін.); структурні компоненти естетичної культури особистості (І. Бех, О. Кононко, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Б. Теплов та ін.); шляхи використання етнокультурних традицій регіону в процесі естетичного формування особистості (М. Айбазова, Г. Казілов, П. Макарова, Е. Трудкова, У Сяопін, Шень Хуей, Фен Юнпін, Чжан Сюй Дун, Чжан Цзюнь та ін.); формування етностетичної культури (М. Алдошина, Ю. Бойчук, Г. Волков, Мейбао Шу, Пен Цзіся та ін.).

Відзначаючи високу цінність проведених наукових досліджень, пов'язаних з вивченням різних аспектів формування етностетичної культури особистості, слід зауважити, що суть цієї культури, її структура та зміст визначається представниками різних наукових шкіл неоднозначно. У контексті цього виникає актуальна потреба у здійсненні порівняльного аналізу поглядів китайських та європейських науковців на структуру та зміст етностетичної культури, що дозволяє представити авторську точку зору з окресленого питання.

Метою статті є представлення результатів порівняльного аналізу поглядів китайських та європейських науковців на структуру та зміст етностетичної культури особистості.

Як відомо, китайська етностетична думка сягає своїми коріннями в глибоку давнину. У світлі цього слід зауважити, що категорії традиційної китайської філософії, будучи водночас і категоріями китайської культури, можуть мати різні рівні інтерпретування: метафоричний, конкретно-науковий, абстрактно-філософський. При цьому важливими чинниками формування категорій є їх створення:

1) на підґрунті врахування багатозначності слів рідної мови (на відміну від традиційних іншомовних термінологічних запозичень в європейській науковій думці);

2) у межах існування ієрогліфічної знакової системи, яка відрізняється полісемантизмом;

3) у надрах класифікаційної культури;

4) за допомогою використання корелятивного (асоціативного) мислення;

5) шляхом застосування загальнопізнавальної нумерологічної (сяншучжи-сюе) методології.

Варто також зазначити, що в західноєвропейській науковій традиції вихідною точкою в науковому пошуку є деякі ідеальні поняття, які є продуктом апріорної заданості в межах певної культури. На відміну від європейського варіанту, дослідження китайських категорій доцільно починати з вивчення ієрогліфічних знаків як матеріальних об'єктів. При цьому слід враховувати, що характерною ознакою китайської мови є предикативність, тобто динамічне представлення реальності. А тому наукова категорія, як правило, сприймається китайцями як елемент певної пари. При цьому ці пари можуть створюватися на основі різних принципів:

1) антонімічність (наприклад, «ю – у»: «наявність – відсутність»);

2) синонімічність (наприклад, «бянь – хуа»: «зміна – трансформація»);

3) корелятивність (наприклад, «юй – чжоу»: «простір – час»);

4) понятійна єдність (наприклад, «цзи жань»: «природність») [12].

Вищенаведені міркування треба враховувати і під час аналізу точок зору китайських авторів щодо визначення суті етностетичної культури. Зокрема, як з'ясовано під час проведення дослідження, ще стародавні китайські мислителі висловлювали переконання в тому, що естетичні цінності мають важливе значення для збереження й подальшого розвитку культурних традицій і звичаїв китайського народу. При цьому підґрунтям Всесвіту в уявленнях китайців є краса, а однією з основних ознак космосу є його «візерунчастість». Доцільно також нагадати, що одним з основних понять китайської культури є поняття «вень», що уособлює в собі космічне начало,

яке виражає узорчастість, прикрасу у Всесвіті. У зв'язку з цим нагадаємо, що в китайській мові поняття «вень» (文) використовується в багатьох різних значеннях: знак, писемність, культура, культурність, цивілізованість, цивільний, гуманітарний, просвітництво, освіта, література, витончена писемність, стиль.

Зокрема, Конфуцій сприймав феномен «вень» як культуру, пов'язану з книжною вченістю, ритуалом і водночас з музикою. А тому видатний мислитель наголошував, що «вень» є однією з найважливіших ознак «благородного чоловіка» (цзюнь цзи) («Лунь юй», VI, 16; XII, 8, 15; XIV, 13), що наслідус в цьому благословенного Небом засновника дин.

Зазначимо, що в подальшому етноестетичні уявлення в Китаї розвивались під значним впливом даосизму, конфуціанства й буддизму. Причому важливо зауважити, що в основу уявлень людей про навколишній світ покладено ідею про Дао (道) як найважливішої категорії китайської філософії. Уточнимо, що ця категорія розуміється як дорога, шлях, підхід, графік, функція, метод, закономірність, принцип, клас, вчення, теорія, правда, мораль, Абсолют. Можна також сказати, що Дао є інтегративним відбитком природного світу, а тому кожна людина має зрозуміти Дао й діяти відповідно до своїх уявлень. При цьому індивід може пізнати красу світу тільки через усвідомлення свого внутрішнього «Я» та його співвіднесення зі світом природи [1].

Отже, можна підсумувати, що етноестетична культура як своєрідний феномен характеризується тривалою історією розвитку в Китаї. Водночас треба зазначити, що саме поняття для позначення цього феномену виникло набагато пізніше.

Як встановлено під час проведення дослідження, у сучасній науковій літературі проблемі формування етноестетичної культури особистості приділяється значна увага з боку китайських авторів та учених китайського походження. Зокрема, Лю Ганжи сприймає етноестетичну культуру як поєднання ритуального мистецтва й етики [2, с. 8–13]. На думку Ли Цзехо, вищевказаний феномен є результатом злиття домінуючої в сучасному Китаї ідеології та традиційної китайської художньої традиції [3, с. 27–35]. Інші автори (Сін Пенфей, Чунь Янь, Чжан Цянь, Чжоу Сяої) наголошують, що важливими складниками етноестетичної культури є етноестетичні знання, почуття та творчі здібності [5; 6; 7].

Західноєвропейський науковець К.-Х. Похл стверджує, що китайська естетична культура зазнала суттєвого впливу з боку західної естетичної думки. А тому він вважає, що не можна розглядати сучасну китайську етноестетичну культуру у відриві від західної естетичної думки. Водночас автор погоджується, що визначальним чинником функціонування китайської естетичної культури залишаються традиційні китайські цінності [4, с. 87–103].

Коментуючи точку зору вищевказаного автора, вважаємо за необхідне зазначити, що процес глобалізації охоплює практично всі країни світу. Без сумніву, цей процес здійснив певний вплив і на розвиток етноестетичної культури в Китаї. Однак у цілому китайцям вдалось зберегти свою етноестетичну унікальність і створити педагогічну систему ефективного залучення молоді до оволодіння цією культурою, хоч ця система вимагає подальшого вдосконалення.

Значну увагу проблемі етноестетичної культури приділяє М. Авдошина. Зокрема, авторка стверджує, що етноестетична культура є спеціалізованою частиною культури суспільства й особистості, складним системним утворенням, інтегративними елементами якого є естетичні ставлення певного етносу та відповідна їм система етноестетичних цінностей [9, с. 83–91]. Зокрема, до основних структурно-функціональних елементів етноестетичної культури авторка відносить: сукупність художніх цінностей, що відбивають естетичні народні ідеали; педагогічну й соціально-творчу діяльність яскравих представників етнічної культури (співаків, оповідачів, танцюристів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва та ін.).

Як зазначає М. Алдошина, на основі опанування етноестетичної культури як суспільного феномену формується особиста етноестетична культура людини. Причому цей процес передбачає розвиток в особистості таких специфічних рис, властивостей та якостей, як художній смак, етноестетичний ідеал, етноестетичні переживання, здатність бачити, відчувати й відтворювати красу та естетично її оцінювати з позиції конкретного етнічного менталітету. Як вважає дослідниця, про сформованість етноестетичної культури людини свідчить прояв нею:

- відповідного ставлення до етнокультурної наповненості змісту освіти й емоційно-естетична чуйність на її отримання;
- етнічна ідентифікація особистості в процесі освоєння естетичних цінностей традиційної культури народу;
- етноестетична поінформованість і спрямованість діяльності;
- відчуття особистісної значущості естетичних цінностей традиційної культури [10].

Оскільки етноестетична культура знаходиться на стику етнічної й естетичної культури, доцільно також відзначити, що в науковій літературі часто виділяють такі компоненти естетичної культури:

- художньо-естетичне сприймання (здатність виділяти в мистецтві й у житті естетичні якості, образи й переживати естетичні почуття);
- естетичне почуття (емоційні стани, що викликані оцінним ставленням людини до явищ дійсності і мистецтва);
- художньо-естетичні потреби (потреби у спілкуванні з художньо-естетичними цінностями; потреби творити прекрасне; потреби в естетичних переживаннях);
- художньо-естетичні смаки (здатність оцінювати витвори мистецтва, художньо-естетичні явища з позицій естетичних знань та ідеалів);

• художньо-естетичні ідеали (соціально й індивідуально-психологічно зумовлені уявлення про досконалу красу в природі, суспільстві, людині, мистецтві) [14].

Очевидно, що можна виокремити аналогічні компоненти етноестетичної культури, але їх треба пов'язати з народною культурою.

За висновками Т. Орлової, етноестетична культура включає такі компоненти:

- 1) етноестетична, зокрема художньо-естетична активність у фольклорному соціумі;
- 2) етноестетичні цінності й мотиви;
- 3) етноестетичний досвід, зокрема художня перцепція в контексті народного світобачення;
- 4) етноестетичне й, зокрема, етномистецьке самовдосконалення (схильність до народної творчості, вияви)

[13].

Як вважає Л. Акбаєва, етноестетична культура людини містить у собі такі складники:

- 1) естетичну культуру, що склалася на стику понять «естетична культура» і «виробничо-технологічна культура»;
- 2) естетику виробництва – дизайн, існуючу на стику естетичної та «проектної» культури;
- 3) естетичну культуру побуту, суміжну з поняттям «естетична організація середовища»;
- 4) естетичну культуру дозвілля (естетика спорту, свята тощо), що базується на перетині понять «фізична культура» й «рекреаційна культура»;
- 5) естетику поведінки, пов'язану з поняттями «культура міжособистісного спілкування» і «культура сімейних відносин»;
- 6) естетику комунікаційної культури, що сформована засобами масової комунікації;
- 7) екологічну естетику, суміжну з поняттями «екологічна культура» та «естетична організація середовища» [8].

На підставі врахування різних точок зору науковців зроблено висновки про те, що етноестетична культура людини є інтегративним особистісним утворенням, що системно об'єднує в собі етноестетичні знання, навички, цінності та якості. У майбутньому планується узагальнити практичний досвід формування етноестетичної культури студентів університетів КНР і визначити шляхи його творчого застосування в українській вищій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fairbank John K. The United States and China (fourth edition) / John K. Fairbank. – Cambridge : Harvard University Press. – 1979. – P. 98
2. Gangji L. Verbreitung und Einfluss der deutschen Ästhetik in China / L. Gangji // K.-H. Pohl (ed.). Trierer Beiträge. Aus Forschung und Lehre an der Universität Trier. – 1996. – July. – P. 8–13.
3. Jianping G. The 'Aesthetics Craze' in China – Its Cause and Significance / G. Jianping // Dialogue and Universalism. – 1997. – P. 27–35.
4. Pohl Karl-Heinz. Identity and Hybridity – Chinese Culture and Aesthetics in the Age of Globalization Intercultural Aesthetics : a worldview perspective / Karl-Heinz Pohl ; edited by Antoon van den Braembussche. – Heinz Kimmerle Pages. – 2009. – P. 87–103.
5. 张倩;当前中国青年亚文化的审美研究[D];四川师范大学;2011年.
6. 周小仪.唯美主义与消费文化【M】北京:北京大学出版社,2002.3页.
7. 邢鹏飞;张春燕;大众文化对当代大学生审美认知的影响[J];中国科技信息;2009年01期.
8. Акбаева Л. Н. Структура этноэстетической культуры как основа изучения предмета «Этноэстетика» в вузах Казахстана / Л. Н. Акбаева. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2008_21/08alnhee.PDF.
9. Алдошина М. И. Формирование этноэстетической культуры будущих преподавателей в классическом университете: региональный аспект / М. И. Алдошина // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. Психолого-педагогические науки. – №10 (52). – 2008. – С. 83–91.
10. Алдошина М. И. Критериальный аппарат сформированности этноэстетической культуры студентов университета / М. И. Алдошина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://actualresearch.ru/nn/2012_3/Article/pedagogy/aldoshina20123.pdf.
11. Березюк О. С. До проблеми формування естетичної складової етнокультурологічної компетентності особистості / О. С. Березюк // Естетичне виховання дітей та молоді : теорія, практика, перспективи розвитку : Зб. наук. праць. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 510–516.
12. Кобзев А. И. Культура Древнего Китая / А. И. Кобзев. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.synologia.ru/a/>
13. Орлова Т. Етноэстетика в понятийном контексте сучасного мистецтвознавства / Т. Орлова // Українська народна творчість в поняттях міжнародної термінології (примітив, фольклор, аматорство, наїв, кіч) : колективне дослідження / Відп. ред. М. Селівачев. – К. : «Родослав», 1995. – С. 13–18.
14. Пирадов А. В. Эстетическая культура личности / А. В. Пирадов. – Л. : ЛГПИ, 1978. – 85 с.

УДК – 811.111(37+42)

Морякіна І. А.

доцент Київського національного
лінгвістичного університету

НАРАТИВНІ ТЕХНІКИ ТА КОМПОЗИЦІЙНІ ПРИЙОМИ СТВОРЕННЯ ЕНІГМАТИЧНОСТІ В РОМАНІ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ»

У статті розглядаються жанрові, композиційні й лігновстилістичні особливості роману Д. Брауна «Код да Вінчі», зокрема аналізуються різноманітні наративні техніки, застосовані автором задля створення ефекту енігматичності цього художнього тексту.